

UVIC

FACULTAT D'EDUCACIÓ
TRADUCCIÓ I CIÈNCIES
HUMANES

Curs 2014-2015

ENCOMI DE NÚRIA FRANCH I BATLLE

Amb motiu de la seva lliçó de jubilació:

LA COMPLEXITAT DEL MOVIMENT

Vic, 3 de desembre de 2014

ENCOMI DE
**NÚRIA FRANCH
I BATLLE**

Professora del Departament de Ciències
de l'Activitat Física



Fotografia: Mireia Comas

Davant la paradoxa d'algú jove que escriu sobre la jubilació d'una col·lega de departament, ens vénen al cap imatges i paraules en relació al “teler” i al “teixir” que vam escoltar aquell dia fa més de 10 anys en què la Núria Franch defensava amb passió el treball de recerca per a l'obtenció del diploma de suficiència investigadora. I és que de tot allò que la Núria ha anat teixint durant el seu pas per la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, com la sèrie de fils en la roba teixida que van de llarg a llarg de la peça de tot l'entramat, no ens quedem amb la preciosa peça de roba acabada que representa la seva trajectòria a la Universitat, sinó amb la persona que ho ha ordit i tramat amb el moviment fi i delicat de qui li apassiona allò que fa. L'herència d'aquest teixit que aquí volem mostrar i que són els més de 20 anys de treball a la Facultat romandrà ben viu tant al Departament com a la Facultat. No es convertirà en peça de museu, sinó en energia de propulsió.

Amb aquesta joventut i jugant,¹ doncs, a glossar la figura de la Núria Franch i el seu pas per la UVic, direm que la seva presència ha guiat les àrees de la Psicomotricitat i del Desenvolupament Psicomotor des de la seva incorporació a la Universitat el 1993. Aleshores ho va fer per responsabilitzar-se de l'assignatura de Desenvolupament Psicomotor de la Diplomatura Magisteri en l'especialitat d'Educació Infantil, i més endavant consolidà el lideratge dirigit el Postgrau Educació i Expressió Psicomotrius que es va ofe-

1. La Núria Franch, en referència als infants i a la psicomotricitat, acostuma a dir que els infants *jugant, jugant...* fan les coses importants. I que és d'aquesta manera que els hem d'acompanyar a fer-se grans.

rir des del 1995. Des d'aquests primers lligams, no ha deixat d'estar vinculada a la formació bàsica en els àmbits de la Psicomotricitat i el Desenvolupament Psicomotor, ni a la formació de tercer cicle dirigint altres postgraus o màsters en diverses universitats i exercint-hi de professora habitual, tutora o conferenciant.

Aquest lligam no s'ha desfet en cap moment i sempre mantenint allò que moltes vegades recorda als que l'envoltem: que ella és mestra. Un fet que l'ha marcada, ja que com observarem al llarg de l'encomi, aquesta faceta l'ha duta a mantenir el vincle amb la infància i l'escola malgrat la seva incorporació a la Universitat.

Deixeu-nos referir específicament a la trajectòria de la Núria com l'infant que puja l'espatllera i decideix saltar amb l'atreviment d'allò desconegut, jugarem i ens atrevirem, doncs, a glossar la figura de la Núria Franch mitjançant tres fets, tant reals com simbòlics. Fets que posen de manifest per què ens trobem, ara i aquí, per retre-li homenatge.

Fet 1. *Psicomotricitat a quatre mans. La formació de mestres.*

Un dels fets clau que emergeix com un iceberg de l'activitat acadèmica de la Núria Franch ha estat la seva capacitat per integrar la formació universitària amb l'experiència escolar. Un aspecte que pren forma i nom amb el projecte de "Psicomotricitat a quatre mans" i que descriu una manera única d'entendre la formació de mestres, que va néixer el curs 1996-1997. Si com en el diàleg tònic s'estableix una relació simbiòtica que empeny el desenvolupament del nadó, en el diàleg universitat-escola del projecte també s'ha empès el desenvolupament de la futura mestra i el seu interès per la psicomotricitat.

Aquest projecte que va idear i iniciar ella mateixa implica que, setmanalment, part de l'assignatura de Desenvolupament Psicomotor es desenvolupa en la sala d'una escola, amb un grup d'infants i mestres fent sessions de psicomotricitat. Aquestes sessions no són una

demostració d'un saber i saber fer en relació a la psicomotricitat, sinó que precisament són l'objecte d'anàlisi i debat per aprofundir en l'abordatge teòric i les nocions de caire pràctic que els continguts de l'assignatura promouen.

Aquesta doble funció de professora/psicomotricista produeix un triple efecte: sobre la formació de les futures mestres que estudien un context d'intervenció en psicomotricitat real; sobre el mateix centre en què aprenen mitjançant el suport que la Universitat li aporta en aquesta relació; i finalment, el tercer efecte, i potser més bonic, és sobre els mateixos infants, amb la possibilitat de col·laborar en el seu desenvolupament per mitjà de l'expertesa que la Núria representava.

Com dèiem, la Núria es considera una mestra i una mestra que juga amb els infants. Probablement és la força d'aquesta convicció que l'obliga a estar envoltada d'infants, a jugar amb ells i a exercir així aquesta vocació que ha permès que aquest projecte, que aviat farà 20 anys, segueixi tan viu com el primer dia malgrat les revisions, actualitzacions i adaptacions per efecte de la diversitat de centres, currículums, mestres d'escola i professors d'universitat que hi han participat.

Els resultats d'aquest intens treball han estat múltiples, ha propiciat la publicació de molts articles i l'assistència constant a congressos tant nacionals com internacionals.

Fet 2. *De l'acte al pensament. L'estudi de la psicomotricitat.*

El segon dels fets que glossen el valor de la Núria en la seva tasca acadèmica ha estat el seu compromís universitari. Si, per una banda, amb el projecte "Psicomotricitat a quatre mans" no va deixar mai d'intervenir amb infants ni de formar mestres i assessorar escoles; mai no va oblidar tampoc la necessitat del rigor i el compromís científic de la tasca a la Universitat. Un rigor que va anar cultivant al llarg

dels anys i que s'evidencia en l'article del 2003 titulat *Apuntes para la reconceptualización del cuerpo humano y el movimiento*².

Hom s'imagina la psicomotricitat com un espai de joc en què els infants es mouen, criden, salten, juguen, senten, es relacionen, s'emocionen, s'esveren, frueixen... Els que hem pogut compartir sessions a la sala amb la Núria l'hem vista jugar constantment, arrossegar-se de genolls per terra, amb infants a l'esquena, mainada lligant-la amb cordes o envoltant-la amb cercols. Ella és així. Però com es pot investigar aquesta incertesa i espontaneïtat? Hom també pot imaginar que l'actuació del psicomotricista davant d'aquesta incertesa és fruit de l'atzar o de la improvisació. Doncs bé, en Núria no ha estat així.

Parafrasejant Henri Wallon, la Núria Franch va transitar de l'acte al pensament. Del joc sensoriomotor al pensament simbòlic, de la intervenció amb els infants al seu estudi de forma natural; com si fos un trànsit propi de la maduresa del psicomotricista. La Núria, doncs, va saber anar de la justa i precisa acció d'intervenció a la sala, al concepte abstracte que sustentava cada matís d'aquesta contextualitat.

I l'article citat representa el zenit d'aquesta capacitat per comprendre la magnitud del cos en el desenvolupament de l'infant i la magnitud de l'acció del cos de l'adult en el desenvolupament d'aquest mateix infant. Tota aquesta incertesa i espontaneïtat estava vestida i bastida d'un què i un per què. Una visió del cos complexa i integrada fonamentada en un per què biològic i psicològic, però també filosòfic, sustentat en l'estudi de Plató, Descartes, Wittgenstein, Merleau-Ponty, Sartre o Laín Entralgo, per exemple. Una visió del cos que va resumir amb l'aforisme d'aquest últim filòsof: "no «mi cuerpo y yo» sinó «mi cuerpo: yo»".

2. Franc, N. (2003). Apuntes para la reconceptualización del cuerpo y el movimiento. A *Revista Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales*, (11), 51-63.

Fet 3. Producció científica. Divulgació de la psicomotricitat

Un dels punts culminants de la carrera professional de la Núria és la lectura de la conferència de clausura plenària del 5è Congrés Europeu de Psicomotricitat celebrat a la Barcelona el maig de 2013. Com a membre del Comitè Científic d'aquest congrés puc confirmar aquí la claredat i la contundència amb què la resta de membres van tenir clara la proposta de conferenciant. Havia de ser la Núria qui clogués l'acte –van convenir des del primer moment tots els membres representants de les universitats del Comitè–, amb dos arguments sobre la taula: la trajectòria de la Núria en l'àmbit de la psicomotricitat i la garantia de qualitat que mostrariem a Europa.

Unes de les passions de la Núria són la lectura i la poesia, activitats que cultiva els últims anys també amb els seus néts. Doncs bé, amb aquest motor la Núria va regalar als assistents al Congrés una conferència tan poc comuna com sublim titulada: «La Intervenció Psicomotriu: Poètica Corporal». Una conferència extremadament suggeridora que mitjançant la poesia del llenguatge i la poesia del llenguatge del cos va exposar la seva manera d'entendre i actuar en la intervenció psicomotriu.

En l'*abstract* de la conferència la Núria explica que «la Intervenció Psicomotriu demana uns coneixements teòrics, el domini d'unes tècniques i la capacitat de transformar la nostra tasca en un fet creatiu i artístic que permet donar continuïtat a les diferents experiències psicomotrius i trenar el medi físic i humà en què es desenvolupen». Segueix explicant: «Partiré, doncs, d'aquesta capacitat per compartir algunes reflexions al voltant del tema, i per fer-ho em centraré en l'obra de Saint Exupéry, i especialment en el conte del *Petit Príncep*.» I acaba afirmant: «D'una banda estic convençuda que treballar amb infants és una aventura de gran responsabilitat i, com diu Saint-Exupéry a la novel·la *Pilot de Guerra*, "l'aventura descansa sobre la riquesa dels lligams que estableix, dels problemes que planteja i de les creacions que provoca"».

En resum. Si ningú s'equivoca en considerar la Núria com un dels pares de la psicomotricitat a Catalunya i Espanya és perquè durant els anys setanta ja participava activament en formacions de psicomotricitat amb els precursors d'aquesta disciplina André Lapierre i Bernard Aucouturier. Uns anys en què la psicomotricitat encara es trobava en una fase ben embrionària. Tampoc és menys cert que, amb aquesta conferència, la Núria va esdevenir definitivament un dels referents actuals.

Tancament

Aquests tres fets han volgut mostrar la completesa de la trajectòria universitària de la professora Núria Franch. Una trajectòria que malgrat ser laboralment acadèmica, ha tingut en la infància i el moviment l'epicentre sobre el qual han girat els seus interessos.

Núria, des de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, des de la teva facultat, el teu departament, les persones que t'han envoltat durant tot aquest recorregut et volem reconèixer tants anys de bon ofici i bona companyonia amb aquestes paraules i amb aquest acte.

Gràcies per ordinar, dia a dia, aquest teixit tan bonic.

I, utilitzant un cert argot acadèmic, enhorabona per la teva nova posició.

Gràcies, Núria.

“I que d'altres continuïn
El que nosaltres continuem...”

Raimon

Gil Pla

Eduard Ramírez

Departament de Ciències de l'Activitat Física

Alguns fets biogràfics rellevants:

1967. Curs de Psicomotricitat *Le Bon Départ*. Organitzat per l'Association pour l'étude et l'éducation de la psycho-motricité de l'enfant.

1968. Professora d'E.G.B a l'Escola de Magisteri de l'Església de Barcelona, actual Escola Blanquerna.

1972. Curs de tècniques d'educació psicomotriu impartit pel professor André Lapiere. ICE de la Universitat de Barcelona.

1982. Postgrau en Pedagogia Terapèutica organitzat pel departament d'Ensenyament de la Generalitat.

Des de 1995. Professora al Màster en Mediació Terapèutica Corporal, especialitat en Psicomotricitat. Universitat de Barcelona.

1995. Directora del Postgrau en Educació i expressió Psicomotrius a l'etapa d'Educació Infantil a la Universitat de Vic.

1997. Conferència al II Encontro Internacional de Psicomotricidade: *Els precursors corporals de la comunicació*. Porto Alegre, Brasil.

1999. Llicenciatura en Psicopedagogia per la Universitat Oberta de Catalunya.

1999. Conferència al 1r Congreso Estatal de Psicomotricidad: *La Psicomotricidad en el marco educativo y preventivo*. Barcelona.

2000. Conferència al 3er Congreso Regional de Atención Temprana y Psicomotricidad: *Los precursores corporales de la comunicación*. Montevideo, Uruguai.

2001. Codirectora del Màster de Pràctica Psicomotriu d'ajuda terapèutica organitzat per la Universitat de Vic i la Associació d'Expressió i Comunicació.

2003. Diploma d'Estudis Avançats per la Universitat de Vic amb la tesina titulada: *La participació del Psicomotricista en el joc de l'infant*.

Des de 2008. Professora del Postgrau en Desenvolupament Psicomotor de 0 a 8 anys. Universitat Autònoma de Bellaterra.

2013. Conferència de clausura del 5th European Congress of Psychomotricity: *La Intervenció Psicomotriu: Poètica corporal*. Universitat Autònoma de Barcelona.

UVIC

FACULTAT D'EDUCACIÓ
TRADUCCIÓ I CIÈNCIES
HUMANES